

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Specvlativæ

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

III. De Personis divinis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38884

divina, quæ omnes perfectiones etiam relativas includit, sit in singulis personis, & quælibet persona sit in aliis per circuminfectionem, de qua infra. Hinc absolute dici non potest aliquam perfectionem esse in una persona, quæ non sit in aliis.

Nota 2. Relationes præcisè spectatas dicere tantum perfectionem infinitam in suo genere, paternitatem in ratione paternitatis, & sic de aliis: absolute verò, & ut sunt à parte rei dicere perfectionem simpliciter, & in omni genere infinitam: siquidem quælibet includit essentiam divinam, in qua omnes perfectiones, tam absolute, quàm respectivæ formaliter continentur.

Unde si quis dicat, divinas relationes veluti distinguere specie, quæ autem specie distinguuntur non posse esse æqualis perfectionis: Respondetur id ut summum verum esse de iis, quæ ita distinguuntur inter se, ut nihil habeant commune per quod ejusmodi inæqualitas tollatur; ejus oppositum contingit in relationibus divinis, propter summam identitatem, quam habent cum essentia divina.

CAPUT III.

De Personis divinis in genere.

RESOLUTIO I. *Ratio personæ, eaque realis & positiva ponenda est in Deo.* PRIOR PARS est de fide, ut patebit ex infra dicendis de ternario Personarum numero; est etiam nota lumine naturali, sive in Deo una sit tantum persona, sive plures, de quo postea: *Probat*ur, nam cuicumque competit definitio, competit definitum, atqui definitio personæ Deo competit, ergo & persona. Minor suadet, siquidem persona, ex Boëtio, vulgò definitur, rationalis naturæ individua substantia, seu ut aliqui clarius explicant, substantia intellectualis, completa, singularis, & per se subsistens; hæc autem omnia reperiuntur in Deo, ut per se notum est, cum ipse non sit accidens, sed substantia, eaque intellectualis.

non materialis; completa, non incompleta, ut anima rationalis; singularis, non universalis: denique per se subsistens, non in alio, ut humanitas Christi quæ licet sit substantia singularis & individua, non est tamen persona, quia non est per seipsam, sed in Verbo subsistit: cum ergo in his consistat ratio personæ, dicendum est ejusmodi rationem Deo competere.

Unde communiter à Theologis reprehenditur Laurentius Valla, quod dixerit, nomen personæ nō significare substantiam, sed qualitatem; eò quod una & eadem substantia dicitur gerere plures personas, ac proinde in Deo non magis esse personam, quam in brutis. Qua in re graviter erravit prædictus grammaticus, cum frequenter apud Scriptores sacros, & interdum apud prophanos, persona sumatur pro substantia; licet non rarò qualitatem significet.

Nota, non requiri ad rationem personæ, quod ipsa substantia quæ est personata, non possit verè alteri personæ communicari, sed tantum quod quatenus una personalitate affecta est, & jam constituitur in ratione personæ, non possit ab altera personalitate ulterius compleri, & terminari. Licet autem substantia quæ est in Patre, communicetur Filio, nō tamen quatenus affecta est paternitate, adeo què, ut sic constituit personam Patris distinctam à persona Filii.

Posterior pars ostenditur, nam in primis Pater est persona realiter distincta à persona Filii, ergo per aliquid reale, non per essentiam, ergo per ipsam personalitatem, & sic personalitas seu constitutum personæ est quid reale, non mera negatio. Accedit quod infra ostendemus, personas divinas constitui per relationes, quas esse entia realia patet ex supradictis. Denique ex probabiliori Philosophorum sententia suppositum in creatis non consistit formaliter in negatione, sed est positiva quædam entitas, seu modus
realis

realis naturæ superadditus. Idem autem est dicendū de persona, quæ nihil aliud est quàm suppositum naturæ intellectualis; Quod si in creatis suppositivitas, seu personalitas est aliquid reale & positivum, à fortiori idem concedendum est in divinis.

Nota personam in divinis à parte rei constitui per relationem, ut infra dicitur, adeoque nomen personæ significare naturam divinam affectam relatione, esto audito nomine personæ, nobis explicitè non obijciatur personalitas ut relativa, sed per modum cujusdam formæ absolutæ, qua fit ut persona subsistat incommunicabiliter.

RESOLUTIO II. *In Deo ponenda sunt tres personæ.*] EST DE FIDE, ut patet ex Scriptura, Conciliis, & Patribus: sufficiat autem illud notare ex Symbolo Athanasii, alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti; & illud ex Concilio Later. relatum *in cap. firmiter*. Pater, Filius, & Spiritus sanctus, tres quidem personæ, sed una essentia. *Ratione* idem ostenditur, supposita veritate fidei, quæ docet in Deo esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum: cum enim inter se distinguantur realiter, non ratione essentiæ, quæ unica omnium est, consequens est ut distinguantur ratione subsistentiarum, adeoque sint tria supposita realiter distincta. Rursus cum illa sint supposita naturæ intellectualis, sequitur Patrem, Filium, & Spiritum sanctum esse tres personas realiter distinctas: eò quòd persona nihil aliud est, quàm naturæ intellectualis individua substantia.

Quæres; an hæc personarum Trinitas possit, seclusa revelatione, à creato intellectu sibi relicto investigari, & cognosci: *Respondeo* primò, non posse à tali intellectu evidentè cognosci, ut Patres colligunt ex verbis illis *Matthæi 11*. Nemo novit Filium nisi Pater, & ex illis *cap. 16*. Caro & sanguis non revelavit tibi. *Accedit* ratio, quia ut ait S. Thomas *1. p. q. 32. art. 1*. Deum naturaliter cognoscimus per effectus:

at nullus effectus quantumvis perfectus, potest nos ducere in claram Trinitatis cognitionem, sed tantum in cognitionem Dei, ut est causa & principium creativum; ad hoc autem non opus est eum cognoscere ut Trinum, sed ut Unum duntaxat.

Respondeo secundo, nec etiam posse probabiliter cognosci, quia nullum apparet medium per quod homo, citra revelationem, possit assurgere in cognitionem aliquam probabilem hujus mysterii; cum potius pleraque occurrant, quae illius possibilitati efficaciter opponi videntur. Ut quod unius substantiae unicum tantum sit suppositum: quod nullum agens suam naturam alteri communicet, sed aliam numero distinctam producat: quod nihil producat sine dependentia & causalitate: quod producat tempore, aut natura sit prius producto, quae & similia valde aliena sunt ab iis quae in Trinitate admittimus; quare tale mysterium esse impossibile facile suaderent, si cui fide minimè praedito, illius cogitatio occurreret.

Nota 1. Non esse absurdum, quod personae divinae dicantur tria individua largo modo, sicut enim natura divina, quatenus est communis tribus personis habet similitudinem aliquam cum specie, ita tres personae sunt veluti quaedam illius individua: praefertim quia licet ex uno capite rationem individui, non tam perfecte participant, quam individua creata; quia scilicet eandem numero naturam habent: aliunde tamen perfectius eam obtinent, quatenus personae divinae magis repugnat divisibilitas, quam creatae.

Nota 2. Etsi in creatis una natura sit tantum in una persona, non sequi idem dicendum de Deo: quia cum illius natura sit infinita, non repugnat eam in pluribus personis reperiri: sicut in creatis eadem natura specifica, quia accipit quandam illimitationem per intellectum, potest esse in pluribus individuis.

RESO-

RESOLUTIO III. *In Deo ponendæ sunt tres subsistentiæ relativæ, non autem aliqua absoluta, & communis tribus personis.*] PRIOR PARS PROBATUR primò, quia Concilia, & Patres in Deo admittunt tres subsistentias, eorum autem verba non possunt intelligi nisi de subsistentiis relativis, quia ea tantum in Deo multiplicantur, quæ habent oppositionem relativam.

Neque dicas tres subsistentias ibi sumi pro tribus subsistentibus. Nam hoc gratis admissio, sequitur dari tres subsistentias: si enim una tantum esset, tres personæ dicerentur unus subsistens: sicut dicantur unus Deus, propter unam Deitatem. Siquidem nomina concreta substantiva non multiplicantur, nisi multiplicata ratione formali quam significant.

Secundo, cum persona & suppositum in Deo idem sint ex supradictis, tot in eo ponendæ sunt subsistentiæ, quot personalitates: at hæ tres sunt, eæque relativæ, ergo & illæ. *Confirmatur*, nam Verbum per subsistentiam suam est unitum humanitati, ea autem subsistentia non est absoluta, quia alioqui humanitas esset etiam unita Patri, & Spiritui sancto, ergo est relativa: cumque non sit potior ratio, cur talis subsistentia habeat locum in una Trinitatis persona, quam in aliis sequitur earum cuilibet assignandam esse suam subsistentiam relativam; atque ita in Deo esse tres subsistentias relativas.

Nota Augustinum quando lib. 7. de Trinitate cap. 4. ait, Deum ad se subsistere, agere de subsistentia, ut est modus per se existendi, independenter à subjecto sustentante; ut vel ex eo patet, quia colligit Deum non fore substantiam, si ad se non subsisteret: Hieronymum vero epist. 5. velle, ut taceantur tres hypostases, in sensu Arianorum, id est, tres essentia; nunc autem usus invaluit, ut hypostasis pro subsistentia accipiat, sicque in Deo poni debent tres hypostases.

Posterior pars suadetur, tum quia in Conciliis &

Patribus subsistentia sumi solet pro hypostasi, & hæc pro persona; atqui in Deo sunt tantum tres hypostases relativæ & tres personæ, neque cum illis admitti potest quædam hypostasis, aut persona absoluta, & communis tribus personis; ergo neque etiam subsistentia absoluta, & communis. Tum quia apud Metaphysicos subsistentia sumitur pro aliquo modo substantiali, quo res habet formaliter, ut per se fit incommunicabiliter; at divinæ naturæ ut præcisæ à subsistentiis relativis, non potest competere modus ille existendi incommunicabiliter; quia quidquid in ea sic spectata reperitur, est absolutum, & commune tribus personis. Tum denique quia Deus sufficienter subsistit per tres subsistentias relativas, quare alia est superflua.

Nota, quòd etsi Deus præcisus relationibus sit substantia, adeoque ens per se existens, id est, non in inhæsiuè, non tamen est per se subsistens, ob rationes adductas. Unde negandum, subsistere absolute esse modum subsistendi perfectissimum respectu Dei; imò cum natura divina postulet communicari tribus personis, de perfectione illius est, ut subsistat tantum per tres subsistentias relativas, & quamcumque subsistentiam absolutam excludat.

* *Dices 1.* Si natura divina non subsistit, nisi per relationem, dici potest eam, id habere commune cù natura creata, ut non sit completa, seclusa personalitate. *Verum* etsi hoc aliquo sensu admittatur, illud semper discrimen erit inter naturas prædictas, quod divina, cum non distinguatur à personalitate, habet complementum suum à seipsa: creata verò illud non habet nisi ab extrinseco; quatenus à personalitate sua distinguitur.

* *Dices 2.* Pater communicat Filio substantiam completam, quia aliàs Filius non esset completè Deus: at non communicat illi Paternitatem, ergo debet illi communicare subsistentiam absolutam. Sequela patet, quia natura divina non est completa sine subsistentia.

entia aliqua, sive relativa, sive absoluta. *Respondeo* distinguendum esse inter tres istas propositiones. 1. Pater communicat Filio substantiam completam, ut sic. 2. Pater communicat Filio substantiam incompletam. 3. Pater communicat Filio substantiam, quæ completa est. Et quidem prima est falsa, quia significat; Patrem communicare Filio paternitatem. Secunda etiam, quia significat substantiam quæ communicatur, carere personalitate. At tertia vera est, quia substantia communicata, habet à parte rei suum complementum, cum à paternitate non distinguitur: Unde, ut liquet, non sequitur, Filium non esse completè Deum: accipit enim naturam, quæ non minùs est paternitas, quàm filiatio.

RESOLUTIO IV. *In Deo est unica existentia absoluta, & tres relativa.*] **PRIOR PARS PROBATUR,** quia Deitas, ut concipitur prior relationibus, est essentialiter ens à se, & absolutè necessarium, ac proinde actu existens: ut sic autem non existit per existentias relativas si quæ sunt, quia hæ sequuntur relationes ipsas: ergo existit per existentiam communem & absolutam.

Posterior pars ostenditur primò, quia tot sunt in Deo existentia, quot entitates actu, existere enim nihil aliud est quam esse ens actu. At Paternitas, Filiatio, & Spiratio passiva sunt tres entitates actu; eæque realiter distinctæ: ergo sunt etiam tres existentia, non quidem absoluta, sed relativa.

Secundo, in Deo sunt veræ, & reales duarum personarum productiones, quod autem producitur accipit esse actuale, seu existentiam, ita ut entitas actu existens sit terminus productus, quare cum existentia communis non producat, sicut neque essentia, sequitur productionem tendere ad dandam personæ productæ existentiam relativam ratione à communi distinctam: alias nulla ibi concipi posset vera, & realis productio.

Nota 1. Non esse absurdum ponere in Deo tres

æternitates relativas : Athanasium verò cum ait in Symbolo, non tres æterni; sed unus æternus, agere de tribus personis, ut sunt unus Deus: & consequenter de immensitate, æternitate, aliisque attributis communibus, quæ unitatem divinæ essentia consequuntur.

Nota 2. Existentiam absolutam esse in Deo sufficientissimam, ut per illam formaliter existat quicquid in personis divinis est absolutum, non tamen quod in iis est relativum: sed ad hoc requiri existentias relativas, ut inter constituens & constitutum sit proportio.

* *Nota 3.* Quod si ex hypothese impossibili, in Deo esset unatantum persona, ea esset totaliter absoluta; adeoque posset complete existere, per existentiam absolutam. Nunc autem personæ divinæ sunt relativæ; quare requirunt speciales existentias relativas, præter communem, qua existunt ut sunt unus Deus.

RESOLUTIO V. *Ponenda sunt in Deo quadam proprietates, quibus personæ constituantur, & ab invicem distinguantur, quæque sint relativæ, non absolutæ.*] PRIMA PARS est certa, & communis contra Præpositivum & Ariminensem, qui alias temerè docuerunt, personas divinas se totis immediatè constitui, & distingui. Probari autem potest 1. ex Conciliis, & Patribus in Trinitate unitatem agnoscentibus secundum essentiam, & discretionem, secundum proprietates personales; quibus consonat illud ab Ecclesia in præfat. Missæ de Trinit. decantatum. in personis proprietates, in essentia unitas, & in majestatem adoretur æqualitas.

Probat 2. ratione, nam ex fide tres personæ sunt unus Deus, quare sicut assignatur aliquid in quo conveniunt, nempe essentia, ita cum non obstante illa unitate, personæ sint plures, & realiter distinctæ, sequitur in qualibet persona præter essentiam communem, admittendam esse specialem aliquam forma.

formalitatē, per quam intrinsecē constituitur in ratione talis personæ, & distinguatur ab alia: ea autem formalitas congruenter proprietatis vocari solet, ut distinguatur ab aliis perfectionibus divinis, quæ aut duabus, aut omnibus personis conveniunt.

Secunda pars est aded certa, ut oppositum vix errore vacet. Nam de fide est personas in Deo multiplicari, & facere numerum: ergo debet etiam multiplicari principium constitutivum, & distinctivum personarum; at non multiplicantur proprietates absolutæ, cum hæ sint communes omnibus personis, sed tantum relativæ; ergo dicendum est personas divinas per proprietates relativæ constitui, & distinguui. *Confirmatur*, nam una persona, ut sic, non potest constitui, per id quod competit alteri, quare cum absoluta æqualiter omnibus personis competant, sequitur constitutionem personæ divinæ à proprietate relativa petendam esse.

* *Dices 1.* Una persona divina per id constituitur, & distinguitur ab alia, per quod illius relationem terminat: at non terminat alterius relationem, secundum esse relativum, sed secundum absolutum, ut colligitur ex Logica: ergo. *Sec. Respondeo* negando minorem, quia cum relatio divina sit substantia perfectissima, & per se subsistens, ea non tantum est ratio referendi, aut terminandi, sed etiam est id quod refertur ad aliud, quodque oppositam relationem terminat; esto oppositum contingat in relatione accidentali.

* *Dices 2.* Si personæ constituerentur per aliquid relativum, paternitas constitueret primam personam: at hoc repugnat, quia persona supponitur constituta, antequam generet, adeoque antequam sit pater. Ut huic argumento fiat satis, monco eandem formam relativam, cum sit substantia infinite perfecta, propter suam eminentiam, constituere Patrem in ratione subsistentis, & personæ; dare illi potentiam generandi, & actualem generationem; eumque referre ad filium genitum.

Respondeo igitur primam personam constitui per paternitatem primo modo spectatam, seu quatenus habet rationem subsistentiæ: objectionem autem procedere de paternitate ultimo modo spectata, seu ut est merus respectus Patris, ad Filium jam productum, qua ratione nimis clarum est, Patrem non posse, in ratione personæ, per paternitatem constitui.

* *Instabis*, ergo Pater constituitur per aliquid absolutum, non per relativum. *Non* sequitur, quia cum Pater, antequam concipiatur generare actum, sit intrinsecè determinatus ad producendum Filium, refertur ad illum, ut in posteriori signo rationis ex necessitate producendum. Hoc autem sufficit, ut constituatur in esse personæ, per aliquid relativum.

* *Contra*, in eo priori signo rationis Filius non existit, ergo Pater non refertur ad illum realiter: adeoque constituitur per aliquid absolutum. *At* neque id sequitur, quia ut ratio sit realis, sufficit quod illius terminus eadem duratione reali existat, id est, tunc quando respicitur à suo correlativo: qua ratione Filius in divinis, semper coexistit Patri, etsi ab eo procedat.

RESOLUTIO VI. *Non omnes relationes divinae constituunt personas.*] RATIO EST, quia cum spiratio activa sit communis duabus personis, non potest unam personam constituere. Unde sequitur strictè loquendo tres tantum in Deo esse proprietates personales, paternitatem qua Pater, filiationem qua Filius, spirationem passivam qua Spiritus sanctus constituitur.

Nota 1. Quod etsi spiratio activa propriè non constituat ullam personam, spectat tamen ad constitutionem intrinsecam Patris, & Filii, quatenus Pater non censetur adæquate constitutus, nisi ut concipitur non modo intellectu, sed etiam voluntate fecunda præditus, adeoque determinatus intrinsecè ad productionem Verbi, & Spiritus sancti. Filius etiam non est perfectè, & adæquatè Filius, habens eandem
natu-

naturam Patris, quin etiam concipiatur habere intellectum, & voluntatem fecundam Patris, ac proinde ut in actu primo spirator, non secus ac Pater: Unde talis ratio non advenit Patri & Filio ut perfecte constitutis, sed potius pertinet ad eorum constitutionem adæquatè spectatam. Si tamen quæstio sit de ipsa actuali inspiratione; ea, ut sic, neque ullam personam constituit, neque spectat ad earum constitutionem, sed veluti advenit personis completè constitutis, ut ex dictis colligi potest.

Nota 2. Personas non constitui formaliter per origines, seu per relationes spectatas per modum viæ & in fieri, quia scilicet personæ divinæ sunt res per se subsistentes, & veluti in facto esse; quare fieri nequit ut constituentur per relationem spectatam per modum viæ, & in fieri, sed per modum formæ permanentis, & in facto esse; quale enim est constitutum, tale & constituens esse debet.

Confirmatur, nam constituens non aliter aliud constituit, quam seipsum illi exhibendo, quare non potest illud constituere, nisi eo modo quo est: si ergo personæ divinæ per origines constituerentur, cum hæc se habeant per modum viæ, sequeretur personas divinas eodem modo se habere: hoc autem cum falsum sit, dicendum est personas divinas non constitui per origines, ut sic, sed per relationes veluti in facto esse spectatas.

Dices, quando res aliqua duas habet formalitates, quarum altera constituitur, & distinguitur, constitutio debet fieri per priorem, eo quòd nihil prius alicui rei competit, quàm id per quod constituitur; atquin divinis prior est origo, seu relatio in fieri, quàm in facto esse, ergo, &c. *Respondeo* majorem veram esse de priori formalitate, quæ habet conditiones ad constitutionem necessarias, qualis hic non reperitur: siquidem persona concipitur ut ens subsistens, & in facto esse, quod habere nequit per originem, ut patet ex dictis.